

FINANSUTSKOTTETS UTLÅTANDE **24/2004 rd**

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2003

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 april 2004 en berättelse om regeringens åtgärder under år 2003 (B 1/2004 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de permanenta fackutskotten ska lämna utlåtande till grundlagsutskottet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts av finansutskottets förvaltnings- och granskningsdelegation. De övriga delegationerna har kunnat lämna utlåtande till förvaltnings- och granskningsdelegationen.

Sakkunniga

Kultur- och vetenskapsdelegationen har hört

- kulturråd Katri Santtila och överarkitekt Tuulikki Terho, undervisningsministeriet
- ordförande Tuomas Auvinen, Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto.

Social- och arbetsdelegationen har hört

- omsorgsminister Liisa Hyssälä och konsultativ tjänsteman Viveca Arrhenius, social- och hälsovårdsministeriet.

Dessutom har social- och arbetsdelegationen fått ett skriftligt utlåtande från arbetsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Finansieringen av rådet för utbildningsutvärdering

Ett av syftena med den gällande utbildningslagstiftningen är att en fortlöpande utveckling ska stödjas och bättre lärande främjas genom utvärdering. Samtidigt stöder utvärderingen de nationella målen för lärande och undervisning. Det första rådet för utbildningsutvärdering tillsattes för en fyraårsperiod i mars 2003 och sekretariatet inledde sin verksamhet förra hösten. Utvärderingsverksamheten kommer att utvidgas och Finland delta i internationella utvärderingspro-

jekt. Fram till 2006 beräknas rådet behöva cirka 2 miljoner euro i extra anslag. I budgetramarna för 2003 och 2004 gick sammanlagt 600 000 euro av anslagen för utbildningsstyrelsen till utvärderingsverksamhet. I budgeten för 2004 har 600 000 euro av undervisningsministeriets utvecklingsanslag avsatts för utbildningutvärdering. Inga extra anslag för utvärdering har kunnat avsättas.

Utskottet befarar att anslagen till utbildningsutvärdering inte kommer att räcka till. Rådet för utbildningsutvärdering måste kunna planera och organisera sin utvärderingsverksamhet på ett adekvat sätt ända från början, framhåller utskot-

tet. Därför bör det avsättas större resurser för rådet. De medel som sparas in på grund av till exempel mindre årskullar kan i stället användas till utvärdering.

Universitetens kostnader för lokaler

I en proposition (RP 18/2004 rd) om finansieringen av universiteten föreslår regeringen att anslagen årligen ska höjas med ett belopp som motsvarar löneutgifterna. Anslaget för finansåret 2005 och de därpå följande finansåren höjs med ett belopp som åtminstone motsvarar den ökning i löneutgifterna som föranleds av statens avtalsuppgörelser på centralnivå om lönerna. Dessutom föreslår regeringen att anslaget till universitetens verksamhet 2005—2007 höjs med 20 miljoner euro årligen.

Redan i många år har problemen med universitetens kostnader för lokaler varit ett orosmoment i riksdagen. I utkastet till ovan nämnda proposition ingick ett förslag som gick ut på att anslaget också skulle höjas med ett belopp som motsvarar hyreshöjningen för universitetens lokaler. I de utlåtanden som undervisningsministeriet inhämtade ställde sig universiteten enhälligt bakom förslaget. Däremot ansåg finansministeriet i sitt utlåtande att lagen inte bör omfatta någon särskild finansiering av hyreshöjningar eller av andra utgifter för hyror och lokaler. Samtidigt förutsatte finansministeriet att dessa utgifter, som ingår i universitetens grundläggande verksamhet, finansieras med den höjning av omkostnadsanslaget på 150 miljoner euro som universiteten kommer att få 2002—2007.

Det är meningen att hyreshöjningarna för universitetens lokaler ska behandlas vid beredningen av den årliga budgeten. På grund av indexkopplingen och nya investeringar beräknas hyrorna stiga 2005—2007 med drygt 20 miljoner euro. Om man räknar in den övriga kostnadsökningen blir det kvar ungefär 20 miljoner euro av anslagsökningen på 60 miljoner euro som kan användas till förbättring av verksamheten och nya uppgifter.

En annan sak som bör uppmärksammas vid sidan av behovet av extra resurser att universite-

ten över lag bör se över sin förvaltning av lokaler. Det finns planer på att effektivisera lokalstyrningen och lokalstrategierna inom universitetssektorn. Det finns fortfarande en mängd nya bygg- och ombyggnadsprojekt så med hänsyn till universitetens kapacitet att betala hyror måste undervisningsministeriet skärpa sin prioritering av projekt. Tanken är att Senatfastigheter i samarbete med undervisningsministeriet ska lägga upp ett flerårigt nybyggnadsprogram för universiteten. Förslaget läggs fram för statsrådet vid förhandlingarna om utgiftsramen för de kommande åren. Dessutom är det tänkt att mekanismen för de universitetsinterna hyrorna ska motivera universiteten att använda lokalerna effektivare och göra besparingar i fastighetskostnaderna.

Musikhuset ska enligt planerna vara ett samarbetsprojekt för staten, Helsingfors stad och Rundradion, påminner utskottet. Det är meningen att Sibelius-Akademins ska stå för den statliga delen och hyra lokalerna av Senatfastigheter i överensstämmelse med den gällande fastighetspolitiken och lagstiftningen för statliga inrättningar och verk. Utifrån en kostnadskalkyl baserad på den nuvarande kostnadsnivån står Sibelius-Akademins lokaler för 45,1 miljoner euro av investeringarna i musikhuset. Följaktligen uppgår den årliga hyran till 4,30 miljoner euro och till cirka 4,54 miljoner euro enligt den beräknade kostnadsnivån för tidpunkten då huset står färdigt. Med beaktande av övriga fastighetsutgifter och hyrda lokaler som inte behövs när projektet är klart uppgår de ökade lokalkostnaderna på grund av projektet till ungefär 2,9 miljoner euro enligt kostnadsnivån för tidpunkten då huset är klart. Merkostnaderna ska enligt planerna finansieras inom universitetets budgetram från moment 29.10.21 för universitetens omkostnader.

Engångskostnaderna för inventarierna i Sibelius-Akademins nya lokaler beräknas uppgå till 9,36 miljoner euro. Pengarna ska tas från anslaget under 29.10.21. i budgetramen.

Som fristående inventarieprojekt är musikhuset det största inom universitetssektorn genom tiderna. Kalkylen på 9,36 miljoner euro för in-

inventarierna är lika mycket som hela universitetssektorn får i projektpengar per år för inventarier.

Med hänvisning till projektets storleksklass och med hänsyn till resurserna för verksamheten inom universitetssektorn menar utskottet att kostnaderna för inventarier till musikhuset är ett problem, om man ser till de sammantagna basresurserna för universiteten. Problemet måste lösas när besluten om den kommande budgetramen fattas.

Statsstödet till teatrar

I samband med budgeten för 2002 förutsatte riksdagen att regeringen utreder missförhållandena i systemet med statsstöd till teatrar och vidtar nödvändiga åtgärder för att undanröja missförhållandena (RSk 35/2001 rd — RP 115/2001 rd). Att döma av en promemoria från en arbetsgrupp som har utrett frågan (undervisningsministeriet, työryhmien muistioita ja selvityksiä 2003:13) gäller problemen i första hand priserna per enhet, årsverken och medlen för behovsprövade anslag.

Perioden 2002—2004 grundade sig statsandelen till teatrar på ett pris per enhet om 30 223 euro. Utifrån utredningar bör priset per enhet i år ligga på cirka 38 368 euro, underskottet är således omkring 27 procent. Eftersläpningarna i priset per enhet beror också på att inga årliga indexjusteringar har gjorts enligt de principer som till exempel gäller för orkestrar och museer. Genom riksdagens budgetbeslut ökade priset per enhet med ungefär 10 procent perioden 1993—2001. För orkestrar var ökningen ungefär 11 procent och för museer 13 procent.

Räknat i årsverken är underskottet i dagsläget 238 trots att budgeten för i år har ett tillskott på 14 årsverken. Utskottet påpekar att underskottet i årsverken är ett hinder för nya teatrar att få statsandelar. Det betyder att nyetablerade teatergrupper på väg uppåt inte har någon möjlighet att få statliga bidrag. Missförhållandena i statsstödet till teatrar måste rättas till så fort som möjligt, understryker utskottet.

Närståendevården

I flera år har riksdagen påpekat missförhållandena med närståendevården. Också i regeringsprogrammet har åtgärder för att förbättra närståendevården och närståendevårdarnas villkor skrivits in. Som en konsekvens av detta har social- och hälsovårdsministeriet tillsatt en utredningsman som ska lägga fram förslag till förbättringar i närståendevården. Utredningsmannen är klar med sin rapport och lägger fram ett program med 16 punkter för förbättringar som ska genomföras under pågående och nästa valperiod. Genom förslaget blir närståendevården en betydande del av servicestrukturen inom social- och hälsovården. Reformen kommer att kosta totalt 298 miljoner euro. Det primära målet är att staten från och med 2007 gradvis tar över ansvaret för finansieringen av arvoden och att kommunerna bygger ut sina tjänster och sitt stöd.

Social- och hälsovårdsministeriet har för avsikt att senast i höst fatta närmare beslut om hur förslagen ska verkställas. Som en snabb åtgärd för att förbättra närståendevårdarnas villkor har riksdagen redan antagit en lagändring. Lagändringen innebär att klientavgiften för vård som ersätter närståendevård får vara högst nio euro per dag när närståendevårdaren tar ut sin lagstadgade fritid.

Utredningen är en bra plattform för en reform av närståendevården. Om närståendevården uppgaderas enligt förslagen i rapporten kommer det att kräva ett omfattande reformarbete och större ekonomiska resurser. Dessutom måste närståendevården och arbetslivet samordnas bättre för en effektivare vård. Det är angeläget att det fortsatta arbetet med reformen avancerar snabbt, understryker utskottet. Framför allt är det viktigt att ta fram kriterier som garanterar lika villkor för stödet för hemvård i hela landet och behandlar närståendevårdarna lika oavsett var de är bosatta och hur det är ställt med den kommunala ekonomin.

Riksdagens uttalanden

Utskottet anser att följande uttalanden har åtgärdats i och med redogörelsen i berättelsen eller i övrigt inte längre är aktuella:

- *Fångvårdsväsendets behov av anslag*
RP 40/1999 rd (s. 123)
- *Polisens resurser*
RP 59/2000 rd och RP 71/2000 rd (s. 146)
- *Häradsämbetenas lokaler*
RP 109/2000 rd och RP 187/2000 rd (s. 154)
- *Försvarsmaterielindustrin*
RP 59/2000 rd och RP 71/2000 rd (s. 168)
- *Tryggande av krut- och ammunitionsindustrin i Finland*
RP 177/2001 rd och RP 204/2001 rd (s. 170)
- *Utvecklande av energibeskattningen*
RP 225/1996 rd (s. 173)
- *Skatt på arv och gåva*
RP 104/2000 rd (s. 176)

- *Avfallsskatt*
RP 128/2002 rd (s. 177)
- *Systemet med stöd för faktalitteratur*
RP 115/2001 rd och RP 206/2001 rd (s. 190)
- *Systemet med stadsunderstöd till teatrar*
RP 155/2001 rd och RP 206/2001 rd (s. 191)
- *Bevillningsfullmakt för räntestödslån*
RP 67/2002 rd (s. 220)
- *Ett program för ägarpolitisk administrering av börsnoterade statsbolag*
RP 193/2001 rd (s. 235)
- *Utvecklande av Noux nationalpark*
RP 115/2001 rd och RP 206/2001 rd (s. 278).

Utlåtande

Finansutskottet föreslår

att grundlagsutskottet beaktar det som sägs i utlåtandet.

Helsingfors den 16 juni 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
vordf. Matti Ahde /sd
medl. Eva Biaudet /sv
Jyri Häkämies /saml
Kyösti Karjula /cent
Pekka Kuosmanen /saml
Reijo Laitinen /sd
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Mika Lintilä /cent
Pekka Nousiainen /cent
Pirkko Peltomo /sd

Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Kimmo Sasi /saml
Irja Tulonen /saml
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Janina Andersson /gröna
Mikko Kuoppa /vänst
Tuija Nurmi /saml.

Sekreterare i delegationerna var

utskottsråd Alpo Rivinoja
utskottsråd Hellevi Ikävalko

utskottsråd Maarit Pekkanen
utskottsråd Marjo Hakkila.